

Oponentský posudek na disertační práci Mgr. Kamila Lepše: Zrod a proměny figury antikrista v raném judaismu

Oponent: Doc. ThDr. Jiří Vogel ThD.

Disertační práce Mgr. Kamila Lepše pátrá po pramenech představy antikrista, o níž nechce hovořit jako o bytosti spojované se závěrečným dramatem konce dějin, tak jak ji zobrazuje kniha Zjevení, ale jako o religionistickém vzoru (figuře), který přesahuje hranice křesťanského náboženství. Myslím, že Lepš pochopil, jak problematické může být používání výrazu antikrist jako religionistické figury, proto úvodní hermeneutickou kapitolu správně věnuje obhájení svých postojů. Některé teze mají ovšem příliš spekulativní charakter, jako např.: „Satan nemá nad imaginací lidí tak velkou moc jako antikrist, neboť jeho podoba je jen obtížně představitelná.“ Domnívám se, že je tomu přesně naopak, např. pro věřící řady církví je satan konkrétní nepřítel, proti jehož dílu je nutné neustále bojovat, kdežto antikrist je ne zcela jasně vymezená postava z dění na konci věků. „Živá imaginace“ se tedy váže spíše k němu, než k postavě antikrista.

Z důvodu odlišného používání pojmů eschatologie, apokalyptika, mytologie apod. považuji za velice užitečné jejich vyjasnění v terminologickém úvodu. Ne zcela srozumitelné mi přišly věty prvního odstavce na str. 13. Na tuto kapitolu navazuje přehled dosavadní badatelské činnosti k tématu antikrist. Jde o kapitolu, která zde má svou jasně vymezenou a logickou pozici, neboť v dalším textu se autor vrací k různým variantám zde rozvedených teorií. Určité výhrady mám akorát k interpretaci chápání antikrista v knize Hermanna Gunkela Schöpfung und Chaos in Urzeit und Endzeit, neboť se o něm v knize hovoří spíše okrajově. Ne zcela vhodný pramen pro citace mi přijde www.encyclopeia.com, spíše bych doporučoval některou standardní encyklopedii jako RGG, LThK apod., kde jsou podobná témata rozvedena „důstojnějším“ způsobem.

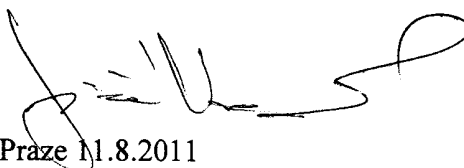
Střed Lepšovy práce tvoří analýza textů Starého zákona, které by mohly sloužit jako zdroje formování představy antikrista. Zde se snaží prokázat svou hypotézu uvedenou v úvodní kapitole, že vznik „figury antikrista“ nemusí být přímo vázán na kontrapozici k postavě očekávaného mesiáše a hledá ji např. v prorockých výrocích proti bezbožným králům, na které dolehne trest boží během Dne Hospodinova, v příbuzných kosmologických mýtech,

které hovoří spíše o vzniku světa než o jeho závěrečném dramatu apod., v kontrapozici k postavě davidovského krále, v apokalyptické literatuře apod.

Lepš se již v úvodu práce zmiňuje o tom, že mu jde o postižení původu figury antikrista zejména v raném judaismu, proto následující kapitoly chápe spíše jako statě dokreslující další vývoj této představy. Kapitola věnovaná intertestamentální literatuře si všímá zejména rozvoje mytologie andělských mocností. Za zajímavý postřeh lze považovat např., že protiklad Malchícedek a Malchírěšá je podobný protikladné vazbě použité v Novém zákoně: Kristus a Antikristus apod. Domnívám se, že měl být v kapitole jasněji definován poměr mezi pojmy pseudoepigrafní, deuterokanonický, atd. Kapitola věnovaná Novému zákonu se zabývá zejména exegezí klasických biblických míst s antikristovskou tematikou. Poslední kapitoly se věnují tématu antikrista v judaismu i jeho zajímavé formě vykazující zjevené napětí ke křesťanskému chápání.

Po formální stránce práce vyhovuje všem základním požadavkům kladeným na disertační práci. Pokud by měla být celá nebo části práce publikovány doporučuji učinit důkladnou korekturu kvůli některým chybám a překlepům, upozorňuji např. na záměnu čísel ISO 960 správně ISO 690 (10), nebo opakující se chyba, religiongeschichtliche správně religionsgeschichtliche, příp. i Esejů správně Esejců apod., nebo na nesjednocenou terminologii jako např. spaciální i spatiální, deuterokánonických i deuterokanonických, Starý zákon i starý zákon apod.

Za disertační práci Mgr. Kamila Lepše je znát značné badatelské úsilí. Oceňuji originální snahu o prokázání své hypotézy „figury antikrista“, i když se s ní nemohu plně ztotožnit. Kamil Lepš prokázal schopnost napsat samostatně kvalitní disertační práci. Práci doporučuji k obhajobě.

V Praze 11.8.2011